

Tanulságos ígék a Prédikátor könyvéből

Ha azért megyünk templomba, hogy ott Isten ígését hallgassuk, és meghajoljunk Isten akara-
ta előtt, akkor már megszűnt a templomba já-
rás veszélytelen dolognak lenni. Mert az olyan
templom, ahol Isten szól hozzánk,
törvényszékhez hasonlít, ahol vagy
elítélnek, vagy felmentenek minket.

2.

Óegyházi énekeink – Kyrie

Énekeskönyvünkben kyriének nevezhetjük a
342. számú énekekünket. Az 57. zsoltár alapján
íródott, amelynek bensőséges hangvétele, üze-
nete, valamint gördülékeny verselése vissza-
adja a kyrie igazi jelentését: a segítségül hívás,
bűnbánat mellett megjelenik az Úr
előtti hódolat, dicsőítés és hitvallás is.

5.

Gastrosarok

6.

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA

ÜZENET

XXXIII. ÉVF. • 12. SZÁM
2022. JÚNIUS 15.
ÁRA 1,50 LEJ

Krisztus a jövő

Háromnapos rendezvénysorozattal ünnepelt a Kárpát-medencei reformátusság

Több mint kétezer résztvevővel
zajlott május 21-én Gyulafe-
hérváron a református egység
napja. A fő rendezvényt, amely-
nek keretében Bethlen Gábor
fejedelem szobrát avatták fel,
két napon át templomavatások,
konferencia és kulturális esemé-
nyek előzték meg.

Felemelő érzés volt május 21-én magyar refor-
mátusnak lenni Gyulaféhvár történelmi
főterén: a Kárpát-medence több szegletéből, sőt
még Amerikából is érkeztek a református egy-
ség napjára, amelynek ezúttal egyházkerületünk
adott otthont. Az egységnapot személyes jelenlét-
tel utoljára 2019-ben Debrecenben ünnepeltük.
A koronavírus miatt viszont az elmúlt két évben
nagy méretű tömegrendezvényre
nem kerülhetett sor.

3–4.

Fotó: Kiss Gábor

Az oktatás éve a református egyházban

A Bethlen Gábor által 400 éve alapított Collegium
Academicumra emlékezve az Erdélyi Református
Egyházkerület a 2022-es esztendőt az oktatás
évének nyilvánította. Ennek kapcsán sorozatban
mutatjuk be református kollégiumainkat, amelyek
a több évszázados hagyományokra alapozva, de a
jövőbe tekintve nevelik a fiatal nemzedéket
keresztyén értékeink szerint.

7.

Huszonkét év a Házsongárdért

A református egyház keretében működő Házsongárd Alapítvány elmúlt
22 esztendejének munkájáról emlékeztek meg nemrég a Kolozsvári
Református Kollégium dísztermében. Az esemény keretében az alapítvány
alapító igazgatóját, Gergelyné Tőkés Erzsébetet köszöntötték 80. szüle-
ténnapja alkalmából. Orbán Viktor miniszterelnök felesége, Lévai Anikó
levelének felolvasása után a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetpolitikai Ál-
lamtitkárságának főosztályvezetője, Brendus Réka szólt az egybegyűlte-
khez. „Tizennégy évvel ezelőtt egy rendezvényen Erzsébet azt mondta, hogy
jobb lenne, ha a Házsongárdi temetőt látogató turisták nem piros-fehér-
zöld szalagokat, hanem kitépett gyomokat hagynának maguk után” – fo-
galmazott Brendus Réka utalva a Házsongárd Alapítvány létrejöt-
tére. Gergely Erzsébet fizikatanárnő ugyanis már több évtizeddel
ezelőtt szívén viselte a temető sorsát.

8.

Tanulságos igék a Prédikátor könyvéből 5.

Templomba járni veszélyes dolog?

Képzeljük el, hogy templomba menet ilyen feliratot találnánk a bejáratnál: vigyázat, templomba járni veszélyes dolog! Márpedig e fejezetben épp ez áll: őrizd meg lábaidat, amikor Isten házába mégy. Amikor meredek hegyeket mászunk, természetesnek tartjuk, hogy bizonyos helyeken ki van írva, vigyázzunk. Ám itt az van, hogy a templomba járás veszélyes dolog.

Miért megyünk templomba? E kérdésre már egy kisgyermek is tud válaszolni: azért, hogy meghallgassuk a prédikációt, imádkozzunk, s énekeljünk.

Miért megyünk templomba? E kérdésre már egy kisgyermek is tud válaszolni: azért, hogy meghallgassuk a prédikációt, imádkozzunk, s énekeljünk. De a nagy kérdés, hogy mit értünk prédikáció alatt. Ha az csak emberi beszéd, emberi vélemény kinyilvánítása, akkor a templomba járás tényleg nem veszélyes dolog. Hiszen emberi véleményből millió van, az egyik ezt mondja, a másik meg azt. Az olyan templom, ahol ilyen ígéhirdetés hangzik, nem veszélyes a hallgató számára. De ha azért megyünk templomba, hogy ott Isten ígését hallgassuk, és meghajoljunk Isten akarata előtt, akkor már veszélyessé válik a templomba járás. Mert az olyan templom, ahol Isten szól hozzánk, törvényszékhez hasonlít, ahol vagy elítélnek, vagy felmentenek minket. Nyilván azzal a különbséggel, hogy a törvényszéken a döntést emberek hozzák, és az ideig-óráig érvényes, viszont az ígéhirdetés során maga Isten ítél, és az a döntés egy örökkévalóságra szól. Aki tehát templomba

jár, nyerhet, de veszíthet is. A tét nem kevesebb, mint áldás és átok, örök élet vagy örök kárhozat.

A prédikátor elmondja: templomba nemcsak azért megyünk, hogy Isten ígését hallgassuk, hanem azért is, hogy imádkozzunk. Mi ott kérésünket Isten elé vesszük. A gyülekezet közösségében segítségül hívjuk az ő nevét. Az imádkozó embernek tudatosítania kell önmagában, hogy ő a földön van, Isten pedig a mennyben. Ő ott és akkor hallgat meg minket, amikor akar.

A könyv szerzője arra figyelmeztet, hogy mi nemcsak azért megyünk a templomba, hogy ígét hallgassunk és imádkozzunk, hanem azért is, hogy ott döntéseket hozzunk. Már az is fontos döntés, ha vasárnap reggel valaki nem marad az ágyban, nem nyomogatja a tévé gombját, nem az erdőbe megy, hanem Isten házába. Gyülekezeteinkben csak az emberek 10 százaléka hozza meg ezt a döntést, a többiek vagy otthon maradnak, vagy más irányba indulnak el. Mi sok mindent hozunk a templomba: gyengeségeinket, bűneinket, családi nyomorúságainkat, munkahelyi problémáinkat, hozunk sok jó szándékot, fogadásokat teszünk. A prédikátor óva int minket ettől is, inkább semmit se fogadjunk, mint hogy fogadjunk, s aztán ne teljesítsük. Hányan tesznek fogadalmakat, s később mentegetőznek: hát én nem gondoltam, hogy ez ilyen komoly dolog. A prédikátor azért mondja mindezt, mert jól ismer minket, akik tele vagyunk jóindulattal. A mondás szerint a pokol felé vezető út is ezzel van kirakva, de egyet mégsem tudunk: kibújni a bőrünkéből, átugrani árnyékunkat. Nem tudjuk magunkat sem megváltani, sem megválttatni.

A prédikátor nyilván nem tudta, hogy Isten ezer év múlva ezt a kérdést is megoldotta, amikor elküldte Jézust. Persze nekünk még ez sem tetszik, mert bántja gőgünket, hogy nekünk megváltóra és megváltásra van szükségünk. A templomban a keresztest hirdetik, ezért ez nem kedvelt hely a büszke ember számára. Mert az nem olyan nagy baj, ha a lelkészben vagy valaki más egyházi emberben botránkozunk meg, mint az, hogy a keresztszen. A templomban megtörténhet a legborzalmasabb dolog: Isten felajánlja nekünk a megváltást, ám azt mi elutasítjuk.

Hála Istennek, az is megtörténhet, és meg is történik, hogy valaki megragadja Jézus keresztségét, s így a templom a menny előszobájává válik. Olyan helyé, ahol a lélek előtt feltárulkozik a menny. Megtörténhet, hogy az angyalok elkezdnek énekelni és örülni, mert egy elveszett lélek megtért az Úrhoz.

A prédikátor viszont nemcsak az útra gondol, amelyet a házunktól a templomig teszünk meg, hanem arra is, amelyet a templomtól a házunkig. Mert itt is leselkedik ránk veszély, és ez a hálátlanság bűne. Hogy elfelejtjük Megváltónkat, és a keserűség vesz erőt rajtunk. A Heidelbergi Káté világosan beszél arról, hogy a megváltásunkat a hálaadásunknak kell követnie. A templom, az élet, a megváltás és hálaadás között szoros összefüggés van.

„Vigyázz lépteidre, amikor Isten házába mész. Ne légy gyors a szólásra, mert Isten a mennyben van, te pedig a földön.” (Préd 5,1–2)

Bibliaolvasó kalauz

JÚLIUS

1 P	Jel 1,9–20	Ezsd 5,1–5
2 Szo	Jel 2,1–7	Ezsd 5,6–17
3 V	Jel 2,8–11	Ezsd 6,1–12
4 H	Jel 2,12–17	Ezsd 6,13–22
5 K	Jel 2,18–29	Ezsd 7,1–10
6 Sze	Jel 3,1–6	Ezsd 7,11–26
7 Cs	Jel 3,7–13	Ezsd 7,27–28
8 P	Jel 3,14–22	Ezsd 8,1–23
9 Szo	Jel 4	Ezsd 8,24–36
10 V	Jel 5,1–10	Ezsd 9,1–9
11 H	Jel 5,11–14	Ezsd 9,10–15
12 K	Jel 6,1–8	Ezsd 10,1–9
13 Sze	Jel 6,9–17	Ezsd 10,10–44
14 Cs	Jel 7,1–8	Neh 1
15 P	Jel 7,9–17	Neh 2
16 Szo	Jel 8,1–6	Neh 3
17 V	Jel 8,7–13	Neh 4
18 H	Jel 9,1–12	Neh 5
19 K	Jel 9,13–21	Neh 6,1–14
20 Sze	Jel 10,1–7	Neh 6,15–7,3
21 Cs	Jel 10,8–11	Neh 7,4–38
22 P	Jel 11,1–14	Neh 7,39–72
23 Szo	Jel 11,15–19	Neh 8
24 V	Jel 12	Neh 9
25 H	Jel 13,1–10	Neh 10
26 K	Jel 13,11–18	Neh 11
27 Sze	Jel 14,1–13	Neh 12
28 Cs	Jel 14,14–20	Neh 13
29 P	Jel 15	Eszt 1,1–9
30 Szo	Jel 16	Eszt 1,10–22
31 V	Jel 17	Eszt 2

A templomból kijövet különböző emberekkel találkozunk. Először is a szegénnyel, rajta könyörölnünk kell, neki segítenünk kell, amit megtehetünk érte, tegyük meg Isten nevében. De utána találkozunk a gazdaggal is. A gazdagság önmagában nem rossz dolog, nem elítélendő. A gond akkor kezdődik, amikor valaki jobban szereti a pénzt, mint Istent, úgy ül a pénzén, mint a kotló a tojásain. Mert a gazdagságot itt kell hagyni, a halotti ruhának nincs zsebe.

Végül a prédikátor megpróbálja felmutatni a helyes utat, azt, hogy mit jelent hálás felelősséggel dolgozni, és a ránk bízott javakkal sáfárkodni. Jól tudja, hogy a hit mindent meghatároz az életünkben, s hogy egyszer majd mindenről számot kell adnunk. Ezért szüntelen kell imádkozni, hogy Isten kegyelme vigyázzon ránk, mert csak az tud minket minden bűntől megóvni. Talán jó lenne ezt az ígét minden templom bejáratához kiírni. Ám ha nincs is kiírva, mindig gondoljunk erre. Így menjünk templomba, és így menjünk onnan haza.

Agnus Rádió

24 órán át a világhálón
www.agnusradio.ro

88,3 MHz-en
03-08 és 12-15 óra között
Kolozsváron

Krisztus a jövő

1. Idén azonban az egységnapot inkább egységnapoknak lehetne nevezni, hiszen – amint Tussay Szilárd főszerző fogalmazott – május 21-ét két napon keresztül több templom felavatása, konferencia és kiállítás előzte meg. Május 19–20-án a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumban „Az iskolák felettébb szükséges voltáról” tartottak egyháztörténeti konferenciát, amelynek alapját az adta, hogy az erdélyi fejedelem éppen 400 éve, 1622 májusában alapította Gyulafehérváron a Collegium Academicumot. Különböző ennek jegyében telt a háromnapos ünnepség is, s ennek tiszteletére nyilvánította az idei esztendő egyházunk az oktatás évének. A többnapos rendezvény részeként három kiállítás nyílt 19–20-án Gyulafehérváron. Az érdeklődők Bethlen Gábor és Apafi Mihály által jegyzett dokumentumokat, évszázados könyveket, iskolai kiadványokat tekinthettek meg, megismerkedhettek egy Kárpát-medencei iskolatörténeti vándorkiállítás-sal, valamint megnézhatték a 2015-ben indított Rómer Flóris Terv keretében felújított templomok és műemlékek sorát.

Az idei ünnepséget körülölelő eseménysorozat kiemelt alkalma volt, hogy tíz dél-erdélyi egyházközség templomának felújításáért egyszerre adtak hálát május 20-án. Csombord, Magyarlapád, Székelykocsárd, Gyulafehérvár, Alvinc, Marosszentimre, Szászváros, Kéménd, Algyógy, Magyarigen és Boroskrakkó református templomaiban egyidőben tartottak istentiszteletet a tíz Kárpát-medencei püspök vezetésével.

Novák Katalin Magyarlapádon

Magyarlapádra már jóval az istentisztelet megkezdése előtt megérkeztem. A parókiára betérve régi teológus kollégám fogadott. Borbándi András ki sem látszott a munkából. „Tudtuk mi, hogy tíz gyülekezetben tíz püspök fog igét hirdetni, de azt nem, hogy hozzánk épp Kató Béla

Fotó: Lőrincz Zoltán

A marosszentimrei templomot is felújították. A Gyulafehérvárhoz tartozó településen csak egy református él

jön, ráadásul Novák Katalin államelnökkel” – mondta sietve. S már el is tűnt az egyik ajtóban szabadkozva, hogy amennyiben hívtam volna korábban telefonon, valószínűleg nem tudott rá válaszolni. „A hívek az elején azt hitték, az egész csak vicc, annyira meglepődtek” – vette át a szót Borbándi Erika lelkipásztornő, András felesége. Az egyházközségben azonnal presbiteri gyűlést hívtak össze, mozgósították az asszonyokat, nekifogtak munkálkodni. Mindezek mellett pedig a gyulafehérvári úrvacsorás istentiszteletre is kellett készülni, hiszen a kis fehérvári gyülekezet nem tudott minden költséget fizetni. A lapádiak ezért vállalták, hogy szombatra meg-sütik a kenyereket, a csombordiak viszik a bort, az enyedszentkirályiak pedig a virágot.

A templom körül már javában folytak az előkészületek, s az is látszott, hogy a templom-avatást megelőző napokban szorgosan csinosították a környéket, gondos női kezek pedig virágokat ültettek.

Igazi népiünnepéllé változott a nap, sokan népviseletbe öltözve foglaltak helyet a templom körül elhelyezett padokon. A kicsiny templomba ugyanis a meghívottak miatt nem fért be mindenki: márpedig sokan voltak, hiszen nemcsak a helyiek szerettek volna részt venni a hálaadó istentiszteleten, hanem a Tasnádról és Hajdúnánásról érkezett testvérgyülekezet tagjai is. Erről már Tamás Etelka világosított fel, aki a gyülekezet egykori harangozója volt, férje pedig korábban az egyházközség gondnoka.

A vendégeket a helyi gyerekek éneke fogadta, akik rendkívül izgatottan várták az eseményt. A templom szomszédságában levő szórványkollégium növendékei régóta készültek az ünnepi műsorral. A kicsik külön fellelkesültek attól, hogy megtudták, Novák Katalin is a faluba látogat – osztotta meg a diákok lázas készülődéssel járó érzéseit Molnár Melinda, a lapádi oktatási intézmény magyar szakos tanárnője.

Kató Béla igehirdetését követően Borbándi András helybeli lelkipásztor meghatódottan köszönte meg a magyar állam elmúlt években – az erdélyi magyar reformátusoknak – nyújtott segítségét. Ezt követően Novák Katalin üdvözölte az egybegyűlteket. „Beleborzongtam, amikor olvastam, hogy Magyarlapádot ezer éve említik először az okiratok Szent István király feleségének, Gizellának birtokaként. Valami sorsszerűség van abban, hogy első magyar női köztársasági elnökként itt lehetek” – fogalmazott az államelnök. „A templomok felújítása nem véletlen, azokkal közösségeket is építünk, és üzeni szeretnénk, hogy mi itt leszünk ezer év múlva is” – tette hozzá Novák Katalin.

Fotó: Somogyi Botond

A magyarlapádi templomból kijövet Novák Katalin államelnök hosszú ideig beszélgetett a kisiskolásokkal

Fotó: Jakab Lóri

Gyulafehérvár történelmi főterén immár Bethlen Gábor szobra is köszönti az arra járó kirándulókat

Egybetartani a közösséget

3. Azt hiszem, az egész esemény, az igehirdetés, a magyarlapádi hívek méltóságos ünnepsége összefoglalható a 100. zsoltár szavaival, amelyből az istentiszteleten a 4. vers hangzott el, s amely a templomban is olvasható: „Menjetek be az ő kapuin hálaadással, tornácába dicséretekkel; adjatok hálákat néki, áldjátok az ő nevét!”

Istentisztelet után Kiss Istvánnal beszélgettem, aki a többi gyülekezeti taghoz hasonlóan nagy örömmel nevezte, hogy nemcsak a püspök, hanem az államelnök is meglátogatta a gyülekezetet. „Rengeteget dolgoztunk a templomfelújítás alkalmával, a mellette levő szórványiskolát is újjáépítettük. Én is sokat közmunkáztam a lapádiakkal együtt. Éppen itt lakom a templommal szemben” – mutatott

Az evangélium parancsát betöltve kell cselekednünk, hogy a 99 juhót otthagya megkeressük azt az elveszett egyet is.

”

kissé szomorúan a szomszédos telekre. István bácsinak ugyanis három unokája van, de ritkán láthatja őket, mert gyermekei már nincsenek a faluban, szétszóródtak Székelyföldről a magyarországi Maglódig. „Mi, idősök itt maradunk, s bár a gyülekezet folyamatosan apad, próbáljuk egybetartani a református magyarságot” – magyarázta lelkesen, s meghívott a július közepén tartandó néptáncfalalkozóra is.

Fotó: Orbán Eszter

A Csombordon tartott hálaadó istentiszteleten a helyi fiatalok is kivették részüket az ünnepségből

A magyarlapádi templomavatással egyidőben másik kilenc templomban is felhangzott Isten ígéje. Olyan helyeken is, ahol már alig él református. Ám az Úrnak háza sehol sem maradt üresen, hiszen a szervezésnek köszönhetően számos gyülekezetből érkeztek hívek a felújított templomokba. Alvincre például Marosdécséről és Felvincről is. Ráadásul annyian, hogy a décei lelkipásztor, Gábor Ferenc szerint sokan kénytelenek voltak végigállni a több mint kétórás ünnepséget.

Bethlen-szobor Gyulafehérváron

Az egységnap fő rendezvényére Gyulafehérvár történelmi belvárosában, a Custozza téren került sor, ahova a várthoz képest sokkal többen érkeztek. Már reggel kilenc óra után kezdtek szállingózni a buszok Erdély különböző részeiről. Jöttek Székelyföldről és a Partiumból is, a Maros-Mezősegi Református Egyházmegyéből például 71 személy jelentkezett. „Két busszal érkezünk, de ha hamarabb tudtuk volna hirdetni a templomokban az eseményt, még többen jöttek volna” – magyarázta lapunknak Csenteri Levente meggyesfalvi lelkipásztor. A küllői egyházmegyéből viszont még többen, mintegy 120-an jöttek a rendezvényre. Mezőcsávásról is sokan érkeztek, akik a téren találkoztak magyarországi testvérgyülekezetükkel. A 45 nyírbátorit Fazekas Ferenc lelkipásztor vezette, aki elmondta, egy nappal korábban indultak el a Nyírségből, meglátogatták Tordát és Nagyenyedet, Tövisen szálltak meg, onnan érkeztek Fehérvárra. Kétnaposra tervezte a kirándulást Szabó László marosvásárhely-felsővárosi lelkipásztor is, aki a gyülekezetből 26 fiatallal érkezett az egységnapra. Ők vonattal tették meg az utat, az ünnepség után pedig Alvincre igyekeztek, ahol a magára hagyott, de felújított papilakban foglaltak szállást.

Az ünnepség 11 órakor kezdődött Bethlen Gábor egész alakos szobrának átadásával. Deák Árpád nagyváradi szobrászművész alkotásának leleplezése után az ünnepség során köszöntőbeszédet mondott többek között Kató Béla erdélyi püspök, Kelemen Hunor RMDSZ-elnök, Gabriel Pleșa polgármester és Novák Katalin magyar államelnök. Gudor Botond gyulafehérvári lelkipásztor szerint az erdélyi hegyaljai ember számára május 20–21-e valódi ünnep volt. „És nem elsősorban a templomok felújítása miatt, hanem azért, mert megerősödhattunk hitünkben, anyanyelvünkben és lélekből. Itt a környéken ugyanis az utolsó református is számít. Az evangélium parancsát betöltve kell cselekednünk, hogy a 99 juhót otthagya megkeressük azt az elveszett egyet is” – fogalmazott Gudor Botond.

Az ünnepi istentiszteletet követő úrvacsoraszertés során mintegy kétezeröttszázan vették magukhoz a szent jegyeket, majd a résztvevők vezetett városnézés keretében a település történelmi belvárosát tekinthették meg. „Jó, szép és felemelő volt együtt lenni” – összegzett az esemény végén Ábrám Zoltán marosvásárhelyi orvos, akivel a többórás ünnepség során több alkalommal is összefutottam. S közben fülemben csengett a reformátusok egységnapjának jelmondata, amely először 2009. május 22-én hangzott el Debrecenben, s amelyre Gudor Botond nagyenyedi esperes is utalt korábban: Krisztus a jövő, együtt követjük őt.

Az Úrnak énekelni jó

Óegyházi énekeink – Kyrie (Uram, irgalmazz!)

A „kyrie eleison” kiáltás a keresztyénség előtti világból származik, és irgalomért való esedezést jelent. Ez megtalálható a legkülönbözőbb vallási és kultúrkörökben egyaránt. Az Ószövetség görög nyelvű fordításában szintén megtaláljuk a kyrie szót. „Fordulj felém, és könyörülj rajtam, mert magányos és nyomorult vagyok.” (Zsolt 25,16) „Hiszen én feddhetetlenül élek, válts meg, és könyörülj rajtam!” (Zsolt 26,11) „Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem, töröld el hűtlenségemet nagy irgalmadal!” (Zsolt 51,3)

A kyrie az evangéliumi történetekben minden esetben Jézus Krisztus megszólításával kapcsolatosan jelentkezik. „Amikor Jézus továbbment onnan, csatlakozott hozzá két vak, és ezt kiáltotta: könyörülj rajtunk, Dávid Fia!” (Mt 9,27) „Ekkor így kiáltott fel: Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtam!” (Lk 18,38)

Évszázadok óta a vallásos zeneirodalom és liturgiák csodálatos gyöngyszemei hordozzák ezt: kyrie. A kifejezés a keleti egyház liturgiájában a 4. századtól a prédikáció után a másokért való közbejárás imádságában jelenik meg. A nyugati egyházban pedig az 5. századtól a mise elején található. Az ortodox liturgiában a kyriét 40 alkalommal említik, míg a nyugati keresztyénségben a kórus és a papság válaszolva énekelték háromszor a kyrie eleison (Uram, irgalmazz!), majd háromszor Christe eleison! (Krisztus, kegyelmezz!), és ismét háromszor kyrie eleison.

A reformáció egyházai kivétel nélkül mind átvették a maguk istentiszteleti rendjébe a kyriét, olykor eredeti gregorián formában,

máskor pedig gyülekezeti énekké formálva. A kyriét pedig bűnbánati imádságként értelmezték, amely eltér eredeti értelmétől, amely a legnagyobb hatalom, Krisztus előtti meghajlást, hódolatot, imádatot, dicsőítést, hitvallást jelentette.

Énekeskönyvünkben kyriének nevezhetjük a 342. számú *Irgalmazz, Úristen, immáron énnékem* kezdetű énekünket. Az eleje jellegzetes gregorián formulát idéz. Az ének az 57. zsoltár alapján íródott, amelynek bensőséges hangvétele, üzenete, valamint gördülékeny verselése visszaadja a kyrie igazi jelentését: a segítségül hívás, bűnbánat mellett megjelenik az Úr előtti hódolat, dicsőítés és hitvallás is. Dalla-ma számos változatban ismert. A kutatók valószínűsítik, hogy ilyen és hasonló dallamokra énekelték a 16. században a különböző bibliai,

görög hitregei, illetve történeti históriás énekeket.

1. Irgalmazz, Úr Isten, immáron énnékem! Irgalmazz, Úr Isten, immáron énnékem, Mert tebenned bízok, Uram, az én lelkem, És tebenned nyugszik, Uram, az én szívem.
2. Szárnyad alá vetem az én reménységim, Míg elmúlnak tőlem az én ellenségim, És míg eltávoznak tőlem én bűneim: Csak tebenned lesznek, Uram, én örömim.
3. Tehozzád kiáltok, hatalmas Úr Isten, Mert nincsen énvélem ki már jót tehessen, Én ellenségimtől engem megmenthessen, És én dolgaiban ki jóra vihessem.
4. Velem, én szent Atyám, nagy-sok jókat tettél, Mert énnékem mennyből őrizőt küldöttél, Én ellenségimtől engem megmentettél, És az én szívemben örömet szerzettél.
5. Azért téged, Uram, én felmagasztallak, Te dicsőségedben hatalmasnak mondlak, Mind e világ előtt irgalmasnak vallak; És jóakarómnak én tégedet hívlak.
6. Kész már az én szívem néked énekelni, Kész most jóvöltodért nagy hálákat adni, És mindenek előtt téged megvallani, A te szent nevedet örökre dicsérni.
7. Kelj fel azért mostan, én nagy dicsőségem, Légy mindenben nékem kedves segítségem, Erőttségemben légy én erősségem, És veszedelmemben légy oltalmam nékem.
8. Én felmagasztalom irgalmasságodat, Mindenkoron vallom te igazságodat, Mind ez egész földön hatalmasságodat: Mindenkor hirdetem a te jóvöltodat.

| SZIGETI ÁRPÁD |

Testvéri szeretet

A lánytestvérek együtt gyermekeskedtek, egymás mellett nőttek fel a szülői házban. Kapcsolatuk jelesnek bizonyult életük során mindvégig, bár a sors nemcsak a szülőföldjüktől, de egymástól is néhány száz kilométerre sodorta őket. Valamikor ugyanolyan tömött macit kaptak a szüleiktől, azzal keltek, azzal feküdtek. E szokásukat később is megtartották, bár a macik megszüürkültek, és megkoptak a sok simogatástól, mosástól. Egy alapvető különbség megmaradt köztük. Amikor ugyanis egyik alkalommal a húgot fogorvoshoz vitték szülei, saját példájából kiindulva a macin is foghúzást hajtott végre, majd a brumi megsértett száját bevarrta egy kis cérnavéggel. Nyilván a nővére sem maradhatott le, nála azonban lényegesen kímélőbbnek bizonyult a beavatkozás.

Az évek teltek, ötvenes éveikben jártak mindketten, egymást rendszeresen látogatták. A lehetőségek szerint találkoztak a szülői házban, közös eseményeken. Az utolsó találkozásra a kisebbik születésnapján került sor. Nővére szokás szerint személyesen meglátogatta, felkö-

Forrás: Pixabay

szöntötte. Együttal biztatta, hiszen azt megelőzően már kimondatott az orvosi ítélet: rosszindulatú daganat!

A kezelés folyt, és elérkezett az újabb születésnap, a tavaszt hozó március idusa. A nővér reményteljesen búcsúzott húgától, és ígérte, június-júliusban a szabadság idején újra visszatér. A húg viszont már érezte, hogy

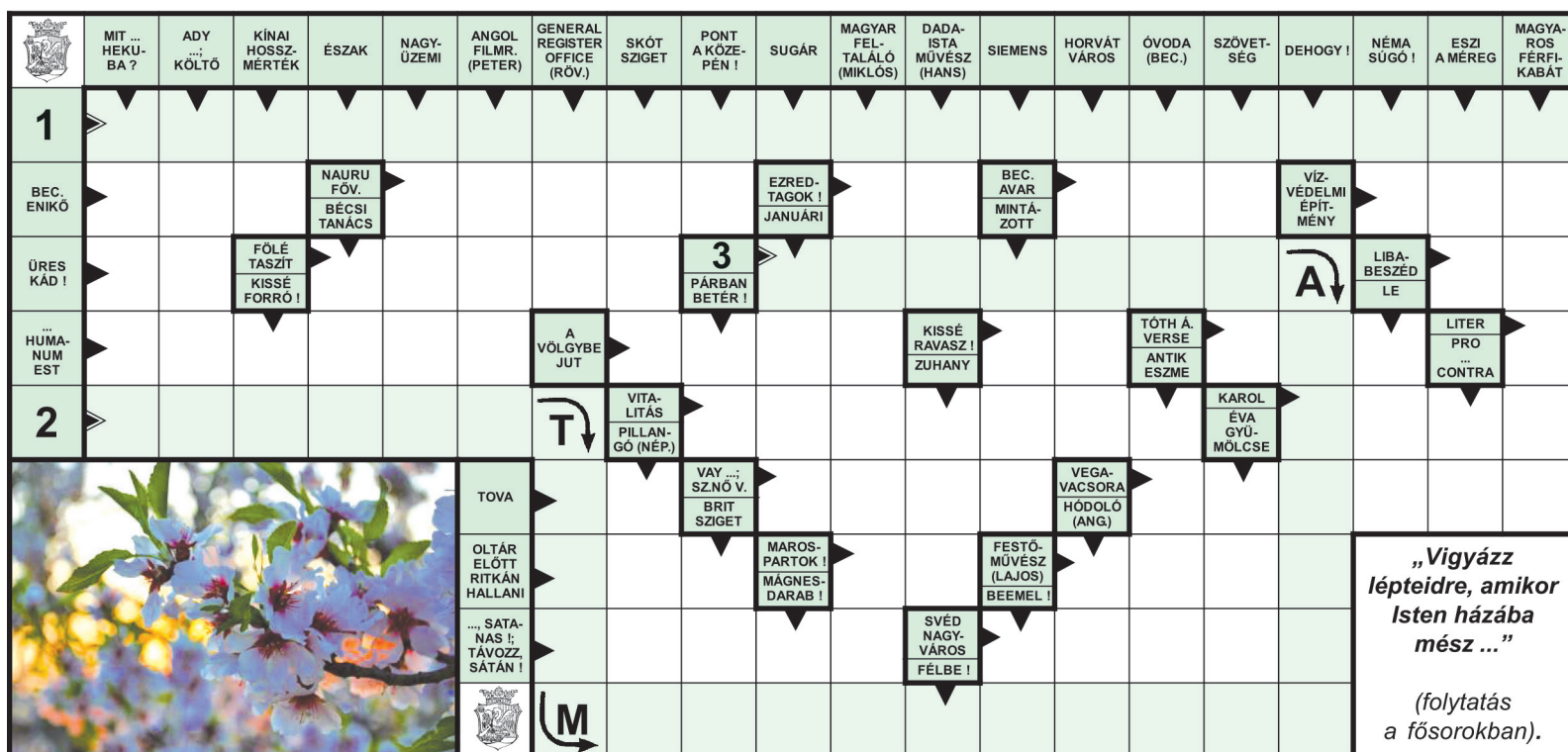
közeleg a vég. Fél mondatban megjegyezte a nővérenek: a maciról majd ne feledkezzen meg!

Júniusban került sor a temetésre. A nővér végtelen fájdalommal búcsúzott szeretett húgától, és hazautazáskor magához vette a macit, a fogfájósabbat. Azóta két maci sorakozik ágya szélén, és hirdeti a testvéri szeretetet.

| DR. ÁBRÁM ZOLTÁN |

Kereszt(yén)rejtvény

Prédikátori intelem

Készítette CSATLÓS JÁNOS

Gasztrosarok

Erdegyümölcs- krémleves gazdagon

Közeledik a nyár, egyre több friss gyümölcs érlik, és az eperszezon is kitart sokáig, úgyhogy készítsünk ízletes, könnyed gyümölcslevest. Ennek az ételnek az a különlegessége, hogy hidegen és melegen is készülhet, fagyaszott és friss gyümölcsöket egyaránt használhatunk.

Hozzávalók

- 1 kg erdegyümölcs-keverék
- 3 evőkanál cukor vagy méz
- 1 csomag vaníliás cukor
- fahéj, szegfűszeg ízlés szerint
- 1 narancsból nyert narancslé (opcionális)
- 1 citromból nyert citromlé (opcionális)
- 2,5 dl habtejszín (édes)
- kb. 7-8 dl víz
- olajos magvak a szóráshoz

Elkészítés

– A gyümölcsöket egy lábasba tesszük, felöntjük a vízzel, majd megszórjuk a cukorral, vagy hozzáadhatunk 3 kanál mézet, ha egészségesebben szeretnénk elkészíteni. Adjuk hozzá a fűszereket.

– Nagyon jó ízt ad még, ha belefacsarunk egy kis narancs- és citromlevet, de akár a citrom héjából is reszelhetünk bele. Főzzük kb. 20 percig.

– Szedjük ki a levesből a fahéjrudat és szegfűszegdarabokat, ha nem por formában használtuk. Egy turmixgép segítségével simára dolgozzuk a levest. Át is szűrhetjük egy szitán, ha nem szeretnénk apró magokat benne. Nekem alig érződött, krémes állagú lett. A málnának vannak nagyobb szemű magvai, helyettesíthetünk bármilyen gyümölcsöt friss eperrel is.

– Egy kisebb tábla beleöntjük a tejszínt, hozzáadunk egy-két kanálnyi levest, elkeverjük, majd óvatosan visszaöntjük a lábasba, amelyben főztük a levest.

– Néhány percre még főzzük, hogy a tejszínnel is összeérjenek az ízek.

– A levest lehűtjük, majd hidegen, olajos magvakkal (lepirítva még finomabbak) megszórva tálaljuk.

Megj.: A levest hidegen is elkészíthetjük, eperszezonban használhatunk fele-fele arányban epret és erdei gyümölcsöt, ebben az esetben mindent egyben leturmixolunk, a végén jöhet bele a tejszín és az édesítés mézzel vagy cukorral.

A vízzel úgy hígítsuk a levest, hogy a szá-
munkra megfelelő sűrűséget kapjuk.

A református oktatás éve

Töviséken át a rózsákhoz: a nagy ősök nyomában

Jelentős bővülés és pezsgő élet a székelyudvarhelyi kollégiumban

Húsz éve, 2002-ben egyetlen osztállyal indult, ma már óvodától érettségiig kíséri diákjait a Baczkamadarasi Kis Gergely Református Kollégium. A mintegy 900 diákot befogadó intézményben különös hangsúlyt fektetnek a keresztyén nevelésre, az emberi értékek átadására és a közösségre.

A nagy hírnevű erdélyi protestáns tanintézményt gróf Bethlen János, Erdély kancellárja alapította 1670-ben. Hitvallását a 2020-ban állított emléktábla őrzi az iskola folyosóján: „Én, Bethlen János, szemem előtt viselvén, hogy az Isten a világi mulandó jókban csak sáfárrá tett, keresztyén kötelességemnek meg akarván vékony tehetségem szerint felelni, testamentumban hattam volt az udvarhelyi orthodoxa scholának 1000 aranyat. 1670. március 15.”

Az önkollégium Baczkamadarasi Kis Gergely közbenjárására épült fel 1771–1781 között, mai formáját 1886-ban nyerte el. Az intézmény névadója építtette a belvárosi református templomot is. A nagy iskolaalapító ősök a mai tanítókat és tanulókat is inspirálják: Tőkés Zsolt igazgató felhívta a figyelmünket arra, hogy Bethlen János elhunyt lányának hozományát ajánlotta fel iskolaalapításra, Baczkamadarasi pedig Bécsig ment, hogy kiharcolja továbbtanulási lehetőségét, majd engedélyt kérjen az iskolaépítéshez. „Büszkeséggel tölt el, hogy ilyen elődeink vannak. Csak a jó Istenbe vetett hitük motiválhatta életüket, munkájukat, másképp képtelenség lett volna mindezt véghez vinniük. Róluk olvasva úgy érzem, én is tudok harcolni ezért az iskoláért. Megteszünk mindent azért, hogy őseink hagyatékát továbbvigyük, az épület régi szépségét felszínre hozzuk, és hála Istennek, sikerül. A gondviselés mindig velünk volt, és akadtak támogatók, jó-akarók” – tette hozzá Tőkés Zsolt.

Az újkollégiumnak nevezett főépület 1911–1912-ben épült a magyar állam támogatásával, Gönczi Lajos kezdeményezésére. 1927-ben az Erdélyi Református Egyház ide költöztette a nagyenyedi református leány-tanítóképzőt, 1948-ban azonban a kommunista vezetés eltilajdonította az épületet, és a református tanítóképző állami intézménnyé vált.

A református oktatás 1994-ben indult újra egy osztállyal az állami tanítóképzőben, 1997-ben a Református Teológiai Líceum önálló jogi személyiséggé vált, 2002-ben pedig teljesen független lett. 2002. október 27-én vette fel Baczkamadarasi Kis Gergely nevét, 2004-ben pedig szobrot is állítottak neki. Bethlen János nevét az újraindulás 25. évfordulóján átadott új auditorium őrzi.

A székelyudvarhelyi református kollégium végzősei május 21-én ballagtak el

Fotó: Magyar Hunor

Egyetlen osztálytól az intézményegyettesig

A kollégium az elmúlt húsz évben folyamatosan fejlődött. Fontos mérföldkő a 2004-es restitúció, miután az iskola ötödik osztályt indíthatott, gimnáziumi tagozatot alakított ki, 2006 szeptemberében pedig elemi tagozat is indult. A következő években rendre felújították a kollégium épületeit, az elemi tagozat pedig két előkészítő osztállyal bővült. Az intézmény 2018-ban lett teljes a Napsugár napközi otthon csatlakozásával, így kétéves kortól érettségiig fogadhatják a gyerekeket.

Tőkés Zsolt az éppen zajló nagy bővítésekről is beszélt: új tornacsarnok, sportpálya, óvoda és bölcsőde épül az iskola mellé, illetve az elemi osztályok is az új épületbe költözhetnek. A kollégiumban felszabaduló termek szaktermekké alakulnak. Ha a különálló intézményként működő Református Diákonthon Alapítvány új épületét és telkét is figyelembe vesszük, egy nagy református oktatási központ alakul ki Székelyudvarhely szívében, a Patkótól a Kossuth utcáig lehet majd sétálni az intézmények között.

A közösség erősítése az elsődleges

A székelyudvarhelyi kollégiumban kiemelt figyelmet fordítanak a keresztyén nevelésre és arra, hogy a diákok megérezzék a közösség értékét. A teológiai osztályokban egyházi könyvelés, keresztyén művészet és irodalom, egyházzene is szerepel a tantárgyak között, egyháztörténet, bibliaismeret, hitvallás pedig a reál osztályokban is van. Minden egyházi és magyar állami ünnepet megtartanak, amely a tanév idejére esik, hétfőnként áhítattal kezdődik a hét, a konfirmált diákok pedig úrvacsorát is vesznek valamelyik helyi gyülekezetben – mondta el Juhász Zoltán, a kollégium iskolalelkésze. A hodgyai gyülekezet lelkipásztora 2013 óta szolgál az is-

kolában, ahol az óvodai csoportoktól kezdve a kollégium személyzetén át a mintegy száz diákot befogadó bentlakásig igyekszik minden közösséggel megtalálni a kapcsolódási pontokat, és építőleg, bátorítólag jelen lenni, segíteni.

A kollégiumnak közösségi élete a járvány enyhülésével újra fellendült: diákpresbitérium működik, beindultak a kirándulások, a kórus élete is visszatér a megszokott mederbe Szakács Annamária zenetanárnő vezetésével. Idén már megtarthatták a nagykorúsítást, ballagást, május 9-én pedig a névadóra emlékezve rendhagyó tanítási nappal – zenés áhítattal, sportvetélkedővel, városi kincskereséssel, koszorúzással, előadással – ünnepelték Gergely napját.

Az iskola diákjai szépen szerepelnek a különböző tantárgyversenyeken, vetélkedőkön, Lőrincz Edit tanárnő irányításával pedig vállalkozási, gazdasági versenyeken is kiemelkedően teljesítenek. Az intézmény az országos rangsorban is jó helyen szerepel, a városban pedig az élen van, Tőkés Zsolt szerint viszont nem a statisztikákban való jó szereplés a fontos, hanem a közösség erősítése.

A keresztyén nevelést pedig a legegyszerűbbnek tűnő példával szemléltette: a gyerekektől, az iskola diákjaitól a „békeség Istentől” köszöntést hallja, bárhol is találkoznának az intézményen kívül vagy vakáció közben is. „Egyszerű dolgokkal is el lehet érni, hogy a gyerekek hitben erősödjének” – tette hozzá az igazgató. Juhász Zoltán iskolalelkész elmondta, a tanári közösség sokszor jelentős áldozatokat hozva igyekszik pótolni az elmúlt két év hátráltatásait, de odaadással végzik mindezt: „Napjainkban egészen testközelben éli meg a kollégium ősi jelmondatának igazságtartalmát, súlyát, kihívását és áldását: per spinas ad rosas, azaz tövisen át a rózsákhoz.”

Huszonkét év a Házsongárdért

1. | A kolozsvári magyar iskolák gyerekeit beszerelve többször járt a Házsongárdban, hogy az elhagyatott sírokat megtisztítsa, gondozza, számbavegye. Idővel ebből a mozgalomból nőtt ki az alapítvány, amely évek óta már az Erdélyi Református Egyházkerület keretében fejt ki tevékenységét.

Az elmúlt több mint húsz évben különböző pályázatok, magánszemélyek adományai és a magyar állam segítségével az alapítványnak 11 kriptát, 163 sírhelyet sikerült felújítania, valamint több száz sírt – a román kultuszminisztérium jóváhagyásával – műemlék jellegűvé nyilvánított, s ezáltal megővni a pusztulástól.

Fotó: Zoltán Ildikó

Gergely Erzsébet átveszi a díjat. Az asztalon a *Beszél a kő* című emlékalbum

Az esemény során Gergelyné Tőkés Erzsébet felsorolta alapítványának legfőbb támogatóit, elsősorban a magyar kormányt, a Nemzetpolitikai Államtitkárságot, amelyeknek anyagi és erkölcsi segítsége nélkül lehetetlen lett volna elvégezni a nagy horderejű munkát. Az ünnepelt ugyanakkor kiemelte a kolozsvári történelmi magyar egyházak támogatását, elsősorban az Erdélyi Református Egyházkerületét, amely védőhálót jelent a Házsongárd Alapítvány számára.

Az ünnepség keretében Grezsa Csaba kolozsvári konzul átnyújtotta a magyar államfő által Gergely Erzsébetnek adományozott Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét. Ezt követően bemutatták a *Beszél a kő* című emlékalbumot, amelyben az 1585 májusában, 437 éve megnyitott temető eddig restaurált magyar sírköveiről, kriptáiról, sírhelyeiről s az ezzel járó két évtizedes munkáról olvashatunk.

| S. B. |

Kézfogás éve

Nőszövetségi konferencia a Maros-Mezőségi Egyházmegyében

A Maros-Mezőségi Református Egyházmegye az idei esztendő a Kézfogás évének nevezte el. Szükségét éreztük az érintésnek, a közelségnek, a kézfogásnak, a bezártság és távolságtartás lelket és testet is megpróbáló időszak után. Ennek a gondolatnak a jegyében szerveztük meg Udvarfalván az egyházmegye tavaszi nőszövetségi találkozóját. Egyházmegyénk 22 gyülekezetéből 160 személy vett részt. Péter Júlia marosszentannai lelkipásztor igehirdetése során István vértanú példáját állította eléünk, aki Jézust követte mindenben, s nekünk is hasonlóképpen kell cselekednünk.

Jakab István udvarfalvi lelkipásztor köszöntötte az egybegyűlteket, bemutatta a közösséget, valamint a gyülekezeti munka sokrétűségét. A találkozót ünnepi műsor tette színessé, az udvarfalvi Hozsánna kórus és a helyi dicsőítő zenekar szolgált, Nagy Icuka helyi elnök pedig Reményik Sándor *Akarom* című versét mondta el.

A Talmud szerint „bölcs az, aki mindenkitől tanul”. E gondolattal indította előadását Kovács Ágnes pszichiáter-főorvos. *Mentális kézfogás* című előadásában elmondta, mire figyeljünk, mi őrzi mentális és testi egészségünket. A régi sebek nyalogatása, traumák elfojtása határozottan nem segít. Kiemelte, a spiritualitás az egyik legstabilabb értékünk, s a kutatások szerint a saját lelkiségüket megélők körében 36,6 százalékkal jobb a mentális egészség. Minden életkorban tudatosan figyeljünk a felelős hírfogyasztásra, a jól felépített napirendre, a munka mint cél jelenlétére a mindennapjainkban, a rendszeres mozgásra, az alvásra. Legyünk humorunknál, proaktív módon viszonyuljunk a saját problémáinkhoz, és figyeljünk a fókuszváltásra: csak azzal foglalkozzunk, amit befolyásolni tudunk. Zárószóként Nagy Lili egyházmegyei elnök köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik lehetővé tették a találkozó megszervezését. Az udvarfalvi asszonyoknak köszönet a mesés vendéglátásért. Jó volt hosszú idő után szabadon együtt lenni, találkozni, beszélgetni, tervezni, tanulni.

| SZABÓ TÜNDE |

Hirdetés

Úrvacsorai kisekely
rozsdamentes anyagból,
generációkon átívelő
használatra

www.szekelymuvek.hu
E-mail: szekely94bt@gmail.com
Tel.: +36 30299 5129

Toronyjavítás
-festés
-bádогоzás

LUKÁCS ALPIN'S 0744 612 079

*Kalotaszegi
Orgonaépítő
Manufaktúra*
vállal

orgona- és harmóniumjavítást, hangolást,
építést és átépítést, illetve
keres kidobásra ítélt, javíthatatlan hangszereket,
továbbá gyümölcsfa- és bukszustörzset.

Kovács Tibor
tel: 0742-503.803, tajpankov@yahoo.com
https://www.facebook.com/Orgonarestauralas

ÜZENET

ISSN 1223-8848

Az Erdélyi Református Egyházkerület gyülekezeti lapja

A szerkesztőség címe: 400158 Kolozsvár, Eötvös utca (str. Constanța) 1-3. sz.

Telefon: 0731-019404 • Drótposta: uzenet@reformatus.ro

https://reformatus.ro/mediatar/kiadvanyok/uzenet • Főszerkesztő: Somogyi Botond

Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza. • A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik.

Tipográfia: IDEA PLUS

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában • Felelős vezető: Dávid Zoltán

